

GRONDSTOFFENPLAN HEEMSKERK 2024-2030

‘Grondstoffen heb je, afval moet je maken’

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting.....	3
Inleiding	4
Wettelijke kaders	5
Landelijke wetgeving	5
Europese wetgeving	5
Ontwikkelingen	6
Heemskerk – grondstoffenmanagement.....	7
Grondstoffenplan heemskerk 2017-2020	7
Grondstoffenplan heemskerk 2024-2030	7
Participatie; de inwoner als succesfactor.....	8
Heemskerk; huidige situatie.....	9
Heemskerk – nieuw grondstoffenbeleid.....	11
Nieuw grondstoffenbeleid uitgewerkt in 4 scenario's.....	13
Scenario 0 – handhaven huidige wijze	13
Scenario 1 – Machinaal scheiden PBD voor alle Inwoners	13
Scenario 2 – Meer waarde met schone grondstoffen.....	14
Scenario 3 – Recycle-tarief.....	15
Kostendoorrekening scenario's	16
Milieurendement scenario's	18
Vergelijking 4 scenario's en flankerend beleid	21
Scenario 0; handhaven huidige wijze	21
Scenario 1: Machinaal scheiden PBD voor alle inwoners	21
Scenario 2: Meer waarde met schone grondstoffen	21
Scenario 3: Recycle-tarief.....	22
Samenvatting vergelijking 4 scenario's.....	22
Flankerend beleid	24
Conclusie en advies.....	26
Uitvoering.....	27
bijlage 1	28

SAMENVATTING

“Grondstoffen heb je, afval moet je maken” is de subtitel van dit nieuwe grondstoffenplan Heemskerk. Met dit plan slaan we een nieuwe weg in naar de ontwikkeling van duurzaam afval- en grondstoffenbeheer, in aanloop naar een circulaire economie in 2050.

Als gemeente willen we zoveel mogelijk grondstoffen hergebruiken en zo min mogelijk restafval verbranden en hiermee de kosten zo goed mogelijk beheersbaar houden. Binnen de kaders van de afvaldriehoek – service, kosten en milieurendement - zijn we samen met onze inwoners op zoek gegaan naar welke verbeteringen mogelijk zijn om invulling te geven aan onze ambities.

In het voorliggende plan zijn drie scenario's met elkaar en met de huidige situatie van inzamelen vergeleken. Welk scenario biedt de beste kansen en resultaten voor ons toekomstige afval- en grondstoffenbeheer? Het blijkt dat het toepassen van een financiële prikkel op het restafval tot het beste resultaat leidt. Hier is echter wel een goede basis voor nodig en die is nog niet geheel op orde, daar moeten stappen voor genomen worden.

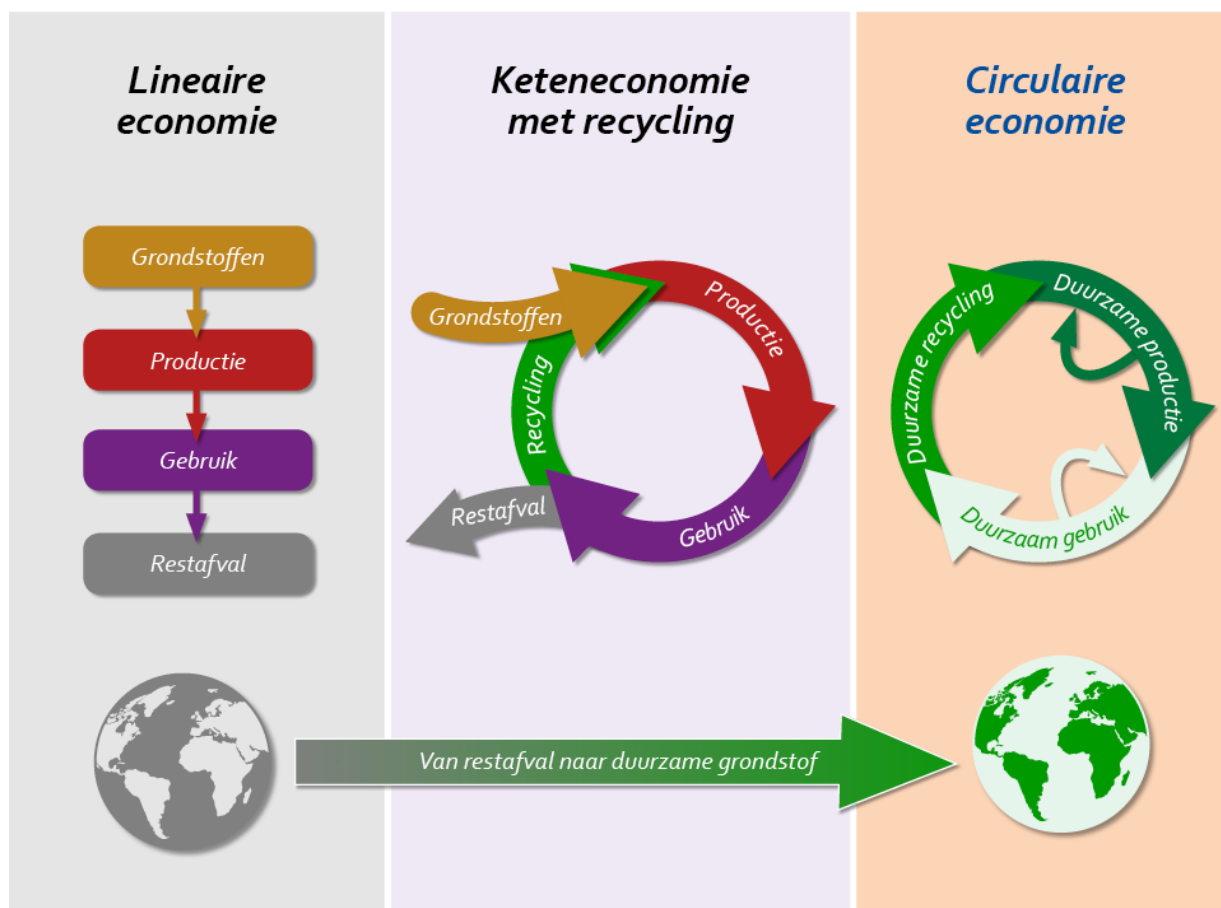
Het grondstoffenplan geeft voor alle beschreven maatregelen een doorkijkje naar de mogelijk te behalen resultaten in de periode tot 2030. In combinatie met nieuw en bestaand flankerend beleid kunnen we als gemeente, samen met onze inwoners, vorm geven aan een duurzame en circulaire samenleving.

INLEIDING

Met de realisatie van Meer Waarde uit Afval, vanuit het vorige grondstoffenplan, is in Heemskerk de start gemaakt met de overgang naar een duurzame en circulaire economie. Voor het afvalbeheer betekent dit dat de focus verlegd wordt naar het duurzaam inzamelen van zo veel mogelijk schone grondstoffen voor een zo hoog mogelijke recycling en hergebruik.

De overgang van een lineaire economie naar de keteneconomie met recycling is in volle gang, veel grondstoffen worden apart ingezameld. Toch moet en kan dit beter om tot meer circulariteit te komen. Daarnaast wordt ook aandacht besteed aan het verminderen van de hoeveelheid afval (preventie). Immers hoe minder afval je maakt hoe minder je hoeft in te zamelen en te verwerken.

Dit nieuwe grondstoffenplan bevat de mogelijke maatregelen om de ontwikkeling naar de circulaire economie verder te ondersteunen. Het heeft de focus op preventie, schone grondstoffen en het minimaliseren van de hoeveelheid te verbranden restafval, tegen maatschappelijk verantwoorde kosten.

WETTELIJKE KADERS

LANDELIJKE WETGEVING

Van LAP3 naar CMP01

Het Landelijk Afval Plan 3 (LAP3) wordt vervangen door het CMP, het Circulair Materialen Plan. Het CMP heeft een bredere reikwijdte dan het LAP3, om zo beter aan te sluiten op het programma Nederland Circulair in 2050. In het CMP is naast afvalscheiding, meer aandacht voor schone grondstoffen, hergebruik en preventie. Het streven is om het CMP per 2025 in werking te laten treden.

Vang-programma

Het Van Afval Naar Grondstof programma is gestart in 2015 met tot doel om de Nederlandse gemeenten te helpen naar 75% afvalscheiding en 100 kg restafval per inwoner in 2020. Dit doel is niet gehaald, echter, de hoeveelheid restafval is gedaald tot onder de 200 kg per inwoner en het aantal gemeenten met 75% afvalscheiding is gestegen van 7% naar 31%. De herijking van het programma voor de periode 2021-2025 heeft geleid tot een verschuiving van de focus van het programma van puur afvalscheiding naar kwalitatief goede grondstoffen voor maximaal hergebruik en preventie.

Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) 2023 - 2030

In 2016 startte het Rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050'. Dit programma beschreef de stip op de horizon en richtte zich op bewustwording in de samenleving om het draagvlak voor een circulaire economie te creëren. Het hieruit voorkomende Grondstoffenakkoord werd onderschreven en ondertekend door ruim vierhonderd partijen. Hierin is de ambitie voor 2050 opgenomen. Het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023 heeft een vertaling gemaakt naar concrete acties en projecten tot 2023. Met het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 wordt dit uitvoeringsprogramma verder voortgezet.

Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid (UPV)

De UPV bevat regelgeving die ervoor zorgt dat bedrijven die producten maken ook verantwoordelijk gesteld worden voor de inzameling en hergebruik van het afval dat deze producten veroorzaken. Er zijn inmiddels UPV's voor auto's en autobanden, draagbare batterijen, verpakkingen, elektrische apparatuur, matrassen en textiel.

EUROPESE WETGEVING

Huishoudelijk afvalbeheer is ook onderhevig aan Europese wetgeving. De Kaderrichtlijn Afvalstoffen (KRA)¹ is er één van en omvat de basis voor afvalbeheer binnen de EU met de focus op afvalpreventie, hergebruik en recycling.

Vanuit het Europees Actieplan Circulaire Economie is in 2015 de voorzet gegeven voor de aanpak om afval te verminderen en in te zetten op meer recycling en duurzaam gebruik van primaire materialen. Hieruit is o.a. het verbod op Single-use wegwerpplastics voortgekomen.

Met ingang van 2024 is een herziene KRA van kracht waarin overheden opgelegd wordt om bioafval, bij zowel laagbouw als hoogbouw, en textiel met ingang van 2025 gescheiden in te zamelen. Met ingang van 2028 worden afvalverbrandingsinstallaties extra belast op hun uitstoot.

¹ [Richtlijn - 2008/98 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

ONTWIKKELINGEN

Ontwikkelingen Afvalbranche

De afvalbranche is onverminderd in ontwikkeling. De afzetmarkten fluctueren in bereikbaarheid en ook de tariefstructuren staan onder druk. De vergoedingen voor de grondstoffen vertonen een grillig karakter, zowel positief als negatief. Deze ontwikkeling tekent zich al enkele jaren af. De verwachting is niet dat dit de komende jaren zal veranderen.

Van kwantiteit naar kwaliteit

Binnen de afvalbranche is steeds meer discussie over het verschil tussen afvalscheiding en het daadwerkelijk hergebruik van de grondstoffen. De focus ligt nu nog vaak op het scheidingspercentage maar dit impliceert niet altijd dat de gescheiden stromen ook echt in aanmerking komen voor hergebruik. De focus verschuift daarom steeds meer van maximale afvalscheiding naar schone grondstofstromen waarmee de herbruikbaarheid verbeterd wordt. Afvalscheidingspercentage wordt recyclingspercentage of hergebruikpercentage

Preventie

De totale hoeveelheid afval – gescheiden en ongescheiden afval - per inwoner ligt al jaren gemiddeld rond de 500 kilo. Binnen deze hoeveelheid heeft door de diverse genomen maatregelen wel een verschuiving van meer gescheiden afval en minder restafval plaatsgevonden, de totale hoeveelheid verandert nauwelijks.

Met de wens om in 2050 onze economie zo circulair mogelijk te laten zijn, is het noodzakelijk dat afvalpreventie een speerpunt wordt in gemeentelijk grondstoffenbeleid. Het herijkte VANG programma heeft preventie ook als speerpunt gedefinieerd. Hoe goed hergebruik ook is, preventie is beter.

Nascheiding als aanvulling op bronscheiding

De technieken om restafval na inzamelen te scheiden ontwikkelen in een flink tempo. Toch is het volledig nascheiden van afval nog niet mogelijk; zo zijn papier, textiel en ook glas uit nascheiding niet recyclebaar, GFT+e (groente-, fruit- en tuinafval en etensresten) uit nascheiding is niet meer geschikt om compost van te maken en moet vergist worden. Daarom is wettelijk voorgeschreven dat deze grondstoffen bron gescheiden moeten worden ingezameld.

PBD (Plastic/blik/drankkartons) via nascheiding uit het restafval kan wel, al is hier wel meer sprake van vervuiling door aanhangend/ gekleefd vuil. Voor woningen met beperkte scheidingsmogelijkheden of klein behuisden kan dit echter een oplossing zijn. Daarom wordt nascheiding van PBD vooralsnog doelgericht ingezet bij bijvoorbeeld hoogbouw woningen naast de bronscheiding bij laagbouwwoningen.

“Nascheiding lost alles op....” hoor en lees je vaak in de media. Het beeld ontstaat dat er een oplossing is waarmee je alle bruikbare stoffen uit het restafval kan halen. Bewoners denken “waarom zit ik hier dan voor niks zo moeilijk te doen om al mijn afval te scheiden?”

Als er in hoog-stedelijke gebieden niet goed gescheiden wordt, is nascheiding beter dan niets. Het kan onderdeel zijn van de totale oplossing. De kwaliteit van de grondstoffen is bij nascheiding aanzienlijk lager dan bij bronscheiding. Bovendien is papier, textiel, glas en GFT+e uit nascheiding ongeschikt voor hoogwaardig hergebruik. Nascheiding draagt ook niet bij aan het milieubewustzijn en

HEEMSKERK – GRONDSTOFFENMANAGEMENT

GRONDSTOFFENPLAN HEEMSKERK 2017-2020

Het grondstoffenplan 2017-2020 is afgerond. In de evaluatie van de DVO met HVC in 2022 is de uitvoering van het grondstoffenplan ook meegenomen.

Vanuit dit grondstoffenplan is Meer Waarde uit Afval ingevoerd; het inzamelen van grondstoffen aan huis gemakkelijk maken en het ontmoedigen van het weggooien van restafval door het op afstand weg te gooien of de restafvalcontainer minder vaak te legen. De resultaten zijn goed en zichtbaar; een verdubbeling van het gescheiden ingezamelde plastic/blik/drankkartons en de hoeveelheid restafval daalde stevig. En deze lijn zet zich voort al vlakken de resultaten af. Wat nog niet gerealiseerd is, is het afsluiten van de ondergrondse containers voor GFT+e.

De verbeterpunten uit het 'oude' grondstoffenplan voor het nieuwe grondstoffenplan zijn het verder verbeteren van de gekozen route van grondstoffscheiding, het bieden van de mogelijkheid voor het scheiden van GFT+e afval bij de hoogbouw en meer inzet van handhaving op onjuist aanbiedgedrag van afval.

GRONDSTOFFENPLAN HEEMSKERK 2024-2030

Met de invoering van Meer Waarde uit afval is in Heemskerk een grote stap gemaakt in het grondstoffenmanagement, op weg naar een circulaire samenleving. Het motto van de vorige grondstoffenplannen, "Afval heb je, grondstoffen moet je maken" is nog steeds van toepassing.

De transitie van een lineaire samenleving waarin we nu leven naar een circulaire samenleving in de nabije toekomst, vraagt om een aanpassing van consumenten en afdanken naar behoud van grondstoffen binnen het systeem voor hergebruik in nieuwe producten.

Huidige situatie

De laatste jaren is de hoeveelheid afval per inwoner per jaar stabiel rondom de 500 kg. De onderverdeling van deze 500 kg verandert wel, de hoeveelheid gescheiden opgehaald afval groeit, de hoeveelheid restafval die naar de afvalverbranding gaat wordt kleiner. De totale hoeveelheid echter, blijft rondom die 500 kg per inwoner per jaar liggen.

Dit nieuwe grondstoffenplan heeft daarom de focus niet alleen op de hoeveelheid en kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen maar ook op de mogelijkheden om minder afval per persoon in te zamelen.

Resultaten

In Heemskerk genereert iedere inwoner 505 kg huishoudelijk afval (totaal van fijn en grof huishoudelijk afval, cijfers 2023. Zie de VANG illustratie in bijlage 1). Hiervan wordt 64% gescheiden ingezameld (323 kilo) en gaat 182 kilo naar de vuilverbranding. De sorteeranalyses van het fijn huishoudelijk restafval laten zien dat slechts 22% hiervan, oftewel 36,5 kilo, echt niet herbruikbaar afval is. Er zitten dus nog veel grondstoffen in het restafval die onnodig verbrand worden.

Visie en Ambitie

Met het schaarser worden van de grondstoffen zien we dat onze Nederlandse 'earth overshootday' steeds eerder in het jaar ligt. Was dit in 1986 nog ergens in november, in 2024 was dit 1 april. Deze datum markeert het moment dat wij alle grondstoffen die de aarde in een jaar voortbrengt, verbruikt hebben. Wereldwijd ligt dit moment dit jaar (2024) op 1 augustus.

Samen met onze inwoners zetten we de komende jaren in op duurzaam en circulair grondstoffenbeheer, om de herbruikbaarheid van deze grondstoffen zo hoog mogelijk te laten zijn.

We willen circulair omgaan met onze grondstoffen zodat deze grondstoffen op diverse manieren hergebruikt kunnen worden. Het gaat dan om preventie, oftewel het voorkomen van onnodig gebruik van grondstoffen, producthergebruik of de onderdelen/grondstoffen waaruit producten bestaan opnieuw inzetten voor nieuwe producten.

Onze ambitie is en blijft het voorkomen van afval (preventie), direct gevolgd door het maximaliseren van de hoeveelheid ingezamelde grondstoffen en het minimaliseren van de hoeveelheid te verbranden restafval. Hierbij streven we naar zo schoon mogelijke grondstoffen voor een zo hoog mogelijk hergebruik van deze grondstoffen.

Doelstellingen Grondstoffenplan voor 2030

Voor dit grondstoffenplan zijn de volgende doelstellingen gedefinieerd:

- Duurzaam en circulair grondstoffenbeheer; we stimuleren afvalpreventie, producthergebruik en het inzamelen van schone grondstofstromen.
- Zo hoogwaardig mogelijk hergebruik van ingezamelde grondstoffen.
- Maximaal 100 kg restafval (fijn restafval en grof restafval samen) per inwoner per jaar
- Beheersing van hoogte van de afvalstoffenheffing.

PARTICIPATIE; DE INWONER ALS SUCCESFACTOR

Zonder de inzet en betrokkenheid van inwoners, gaat de overgang naar duurzaam en circulair grondstoffenbeheer niet lukken. Betrokkenheid, een meewerkende houding en veranderend gedrag van inwoners zijn bepalend voor het behalen van onze ambities en doelstellingen.

In het traject om tot dit grondstoffenplan te komen is de input van onze bewoners vanaf het begin belangrijk geweest. Aan het begin van het traject is een digitale peiling onder alle inwoners van Heemskerk gehouden. Via onze website en de sociale kanalen is de link naar een digitaal vragenformulier verspreid, met vragen over de huidige situatie, tevredenheid, knelpunten en hoe inwoners over ontwikkelingen als een prijsprikkel dachten. In totaal 295 inwoners hebben deze enquête ingevuld waarmee een eerste beeld geschetst is van wat onze inwoners vinden van de huidige manier van de inzameling en verwerking van onze afval en grondstoffen.

In een later moment van het traject is door het organiseren van inloopbijeenkomsten per buurt/wijk het gesprek met onze inwoners opgestart. Ieder adres in Heemskerk is uitgenodigd om langs te komen, ruim 150 inwoners hebben de tijd genomen om met ons het gesprek aan te gaan. Dit heeft tot zo'n 125 ideeën over hoe ons afval- en grondstoffenbeheer anders, beter of makkelijker kan. Deze ideeën zijn als input gebruikt voor het nieuwe grondstoffenplan.

Naast het ophalen van informatie bij onze inwoners, had de participatie ook ten doel om onze inwoners te informeren over waarom wij het als gemeente belangrijk vinden dat grondstoffen zo goed mogelijk gescheiden worden. Door het beantwoorden van de vele vragen over gescheiden inzameling – wat mag in welke bak -, verwerking en hergebruik, wat bepaalt de afvalstoffenheffing en wat betekent vervuiling van de grondstoffen, hebben we zoveel mogelijk uitleg over de achtergrond van ons beleid gegeven.

HEEMSKERK; HUIDIGE SITUATIE

In Heemskerk wordt het afval en de grondstoffen ingezameld en verwerkt door HVC. Er wordt op een aantal manieren ingezameld.

Laagbouw

Bij laagbouw woningen wordt op 3 manieren ingezameld:

- Aan huis rolcontainers voor GFT+e afval, plastic/blik/drankpakken (PBD) afval en indien hiervoor gekozen is, een rolcontainer voor oud papier en karton. Het restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse verzamel container centraal in de wijk.
- Ondergrondse containers voor GFT+e, PBD, papier en restafval.
- Aan huis rolcontainers voor GFT+e, PBD, restafval en indien ervoor gekozen is een rolcontainer voor oud papier en karton.

Hoogbouw

Bij hoogbouw woningen wordt het restafval via ondergrondse verzamelcontainers ingezameld. Voor PBD en oud papier kunnen deze bewoners gebruik maken van de bij de winkelcentra en/of wijkuitgangen geplaatste verzamelcontainers.

Algemene voorzieningen

Voor glas en textiel staan door de gehele gemeente heen bij de diverse winkelcentra verzamelcontainers die voor iedereen toegankelijk zijn. Ook staan er op een aantal plekken zogenaamde multi minibakken voor frituurvet, afgedankte kleine apparaten, toners van printers en lege batterijen e.d.

Voor grof huishoudelijk afval kunnen de heemskerkers gebruik maken van de afvalbrengstations van HVC in zowel Velsen als Beverwijk.

Inzamelcijfers

Hoe doen we het als Heemskerk waar het gaat om de gescheiden inzameling van grondstoffen en het beperken van de hoeveelheid te verbranden restafval?

Elk jaar wordt door HVC een rapportage samengesteld waarin de prestaties van Heemskerk uitgewerkt staan.

Er wordt weergegeven hoeveel er van de grote afval- en grondstofstromen wordt ingezameld, hoeveel er gescheiden wordt ten opzichte van verbranden en hoe het staat met de vervuiling van de grondstoffen. Ook wordt aangegeven waar Heemskerk staat ten opzichte van andere gemeenten uit deze regio.

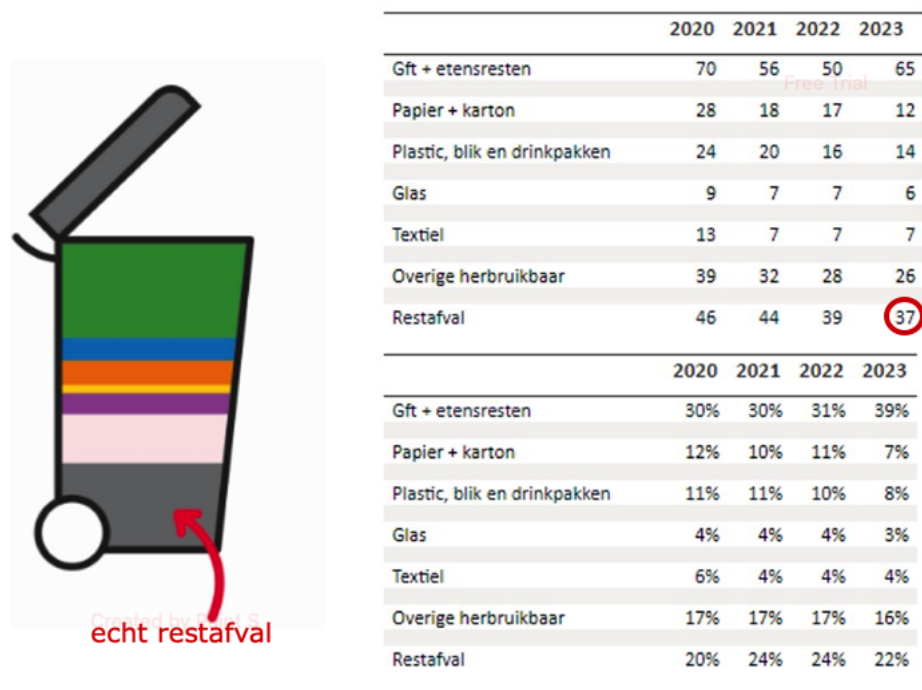
We doen het in Heemskerk goed, na de invoering van Meer Waarde uit Afval (restafval op afstand) is het afvalscheidingspercentage gestegen van 54% in 2020 naar 64% in 2023. Vooral het GFT+e en het PBD zijn flink gestegen in hoeveelheid gescheiden ingezameld. Deze stijging vlakt af. Daarnaast zien we dat ook de daling van het restafval afvlakt.

De totale hoeveelheid afval en grondstoffen per inwoner per jaar blijft rond de 500 kilo bewegen; in 2022 was het 473 kilo, in 2023 is 505 kilo per inwoner ingezameld. Dit is en blijft een aandachtspunt.

Sorteeranalyse: milieuprestatie

De jaarlijkse sorteeranalyses van het restafval laten zien welke grondstoffen er nog in welke hoeveelheden er nog in dit restafval zitten. Het is de graadmeter voor hoe goed of slecht de afvalscheiding het doet in de gemeente.

In onderstaande figuur is de samenstelling van het restafval weergegeven over de laatste 4 jaar.

Samenstelling restafval Heemskerk 2020 -2023

De figuur laat zien dat met name gft en etensresten nog teveel in het restafval zitten. Het was in 2023 zelfs royaal meer dan in 2022, na eerder jaren van daling. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, GFT+e afval is zeer goed te recyclen tot compost en bio-gas. Dat er zoveel kilo's GFT+e naar de verbrandingsinstallatie van HVC gaan past niet in onze duurzaamheidsstreven en brengt onnodige extra kosten met zich mee.

Van de in 2023 ingezamelde 166 kilo fijn restafval per inwoner, dus het restafval in de ondergrondse verzamelcontainers en grijze rolcontainers, is slechts 37 kilo echt restafval dat niet meer gerecycled kan worden. De overige 129 kilo bestaat uit grondstoffen die gescheiden ingezameld kunnen worden.

Een sorteeranalyse laat zien of er nog verbeterpotentieel wat betreft gescheiden inzamelen aanwezig is. In het geval van Heemskerk is dat zeker het geval.

HEEMSKERK – NIEUW GRONDSTOFFENBELEID

De resultaten van de laatste jaren laten een soort stagnatie zien van de gescheiden inzameling. De hoeveelheid GFT+e afval in het restafval blijft onverminderd hoog en ook voor het plastic/blik/drankpakken afval geldt dat dit nog teveel in het restafval zit.

Zowel tijdens de eerste digitale bewonersenquête als tijdens de inloopbijeenkomsten hebben we dit onderwerp aan onze bewoners voorgelegd met de vraag waarom afval toch niet zo goed gescheiden wordt.

Vanuit wooncomplexen werd aangegeven dat zij geen opties hadden om GFT+e afval gescheiden weg te gooien, bij de laagbouw is vaak aangegeven niet alles in de gft-container te gooien omdat dit ongediende en stank veroorzaakt. Veel bewoners weten echter ook niet wat nou precies in welke bak thuisloort, waarom afval scheiden belangrijk is en denken toch nog heel vaak dat alles weer op één hoop bij elkaar komt.

Er is echter ook veel input geleverd over hoe het beter en eenvoudiger zou kunnen.

Suggesties uit de inloopbijeenkomsten

Via een brief aan elk woonadres in Heemskerk zijn bewoners uitgenodigd om op één van de acht georganiseerde inloopbijeenkomsten te komen. Tijdens deze bijeenkomsten hebben we veel informatie naar onze bewoners gebracht over de ins- en outs van afval en grondstoffen. We hebben bij onze bewoners bovendien ook veel informatie opgehaald over hoe het gaat met het afval- en grondstoffenbeheer in Heemskerk en vooral wat er beter zou kunnen.

Alle input samengevat gaat de rode draad in alle opmerkingen vooral over de volgende zaken:

- Inzage en transparantie wat betreft de kosten van het afvalbeheer.
- Bronscheiding vs. nascheiding, wat is nu beter?
- Meer handhaving inzetten bij overlast van afvaldump en bijplaatsingen.
- Alles inzamelen met ondergrondse containers.
- Educatie! Jong geleerd is oud gedaan.
- Duidelijke info over hoe om te gaan met grof snoeiafval.
- Betalen voor het weggooien van restafval, dat is eerlijker dan samen de rekening betalen.
- Beschikbaar stellen van bio-bakjes voor in de keukens, om afval scheiden te stimuleren.
- Meer of aanvullende inleveropties voor KCA en kleine apparaten.
- Voorlichting!!! In beeld en tekst, meertalig, spelregels, etc.

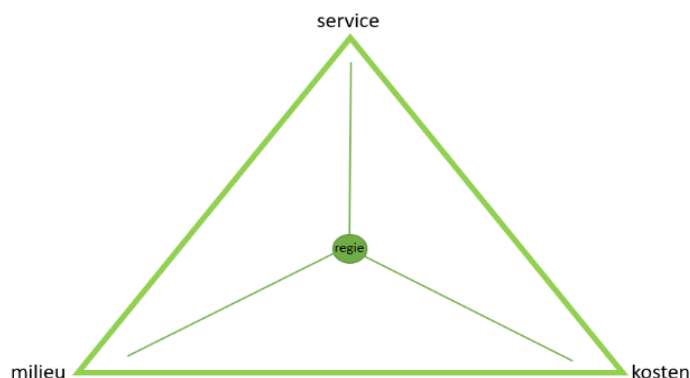

Afvaldriehoek

De afvaldriehoek omvat de uitgangspunten en het toetsingskader voor de ambities die er zijn voor het nieuwe afvalbeleid.

Doel is samen met en voor onze inwoners een goed afval- en grondstoffen inzamelsysteem te realiseren dat nu en in de toekomst een positieve bijdrage levert aan het milieu, een zo optimaal mogelijk serviceniveau biedt voor onze inwoners en tegen maatschappelijk verantwoorde kosten.

Hierbij is het streven om zowel zoveel mogelijk afval te voorkomen als zoveel mogelijk grondstoffen opnieuw toe te passen in plaats van te verbranden. De gemeente voert de regie over de samenhang tussen de drie aspecten van de driehoek.

Ambities en mogelijke scenario's

De ambitie op lange termijn is de circulaire economie in 2050. De weg daar naar toe is inmiddels ingeslagen. We streven naar duurzaam grondstoffenbeheer. De “oude” doelen vanuit de rijksoverheid, 75% afvalscheiding en 30 kilo restafval in 2025, zijn losgelaten. Ook het VANG programma richt zich op zo hoog mogelijk hergebruik van de verschillende grondstoffen. Hergebruik van grondstoffen is namelijk niet gelijk aan het scheidingspercentage dat behaald wordt. De kwaliteit van onze gescheiden ingezamelde grondstoffen heeft hoge prioriteit, zodat deze goed hergebruikt kunnen worden, gecombineerd met het streven naar minimalisering van de hoeveelheid te verbranden restafval.

Een tweede ambitie is preventie, al is dit eigenlijk onze eerste ambitie. We zetten in op het voorkomen van afval. Door communicatie en voorlichting en gerichte acties willen we onze inwoners meer bewust maken van het ontstaan van afval en hoe dit anders kan. Door preventie kunnen we onze totale hoeveelheid afval en grondstoffen per inwoner per jaar, nu nog steeds ca 500 kilo, naar beneden brengen.

Mogelijke scenario's

Hoe gaan deze ambities gerealiseerd worden de komende jaren? Het grondstoffenplan bestrijkt de komende vijf jaar. In deze periode kan een viertal scenario's doorgevoerd worden, aangevuld met flankerend beleid en maatregelen.

Voor elk scenario is in samenwerking met HVC berekend wat dit scenario betekent voor het scheidingspercentage, hergebruik en de kosten van het grondstoffenbeheer die via de afvalstoffenheffing betaald moeten worden door onze inwoners.

De scenario's zijn:

- Scenario 0 – handhaven huidige wijze.
- Scenario 1 – Machinaal scheiden PBD voor alle inwoners.
- Scenario 2 – Meer waarde uit schone grondstoffen.
- Scenario 3 – Recycle-tarief.

Per scenario wordt in het volgende hoofdstuk een toelichting gegeven van wat het betekent als dit scenario de komende jaren doorgevoerd wordt.

NIEUW GRONDSTOFFENBELEID UITGEWERKT IN 4 SCENARIO'S

Wat betekenen de vier scenario's voor de service, milieurendement en kosten van het grondstoffenbeheer? In dit hoofdstuk wordt dit verder uitgewerkt en toegelicht.

Voor de volledigheid moet hier vermeld worden dat door een aanvulling op de wet- en regelgeving de inzamelplicht voor het gescheiden inzamelen van GFT+e bij hoogbouw met ingang van 2024 verplicht is. Het inrichten van deze inzamelstructuur zal, ongeacht wat de keuze van de raad zal zijn voor het nieuwe grondstoffenbeleid, in 2025 gerealiseerd worden.

Elk scenario wordt hieronder kort toegelicht qua service en milieu. Na de vier scenario's worden door middel van een aantal grafieken de kosten toegelicht en het milieurendement van deze vier scenario's vergeleken.

SCENARIO 0 - HANDHAVEN HUIDIGE WIJZE

Niets wijzigen behoort ook tot de opties. Doorgaan met de huidige wijze van inzamelen, wat betekent dat voor de service, milieu en kosten?

Service; Het voortzetten van de huidige wijze van inzamelen biedt geen extra of verbeterde service waar het gaat om de gescheiden inzameling van grondstoffen.

Milieu; In de huidige situatie wordt een afvalscheidingspercentage gerealiseerd van 64% en 182 kilo restafval (fijn restafval en grof restafval) per inwoner per jaar dat nog verbrand wordt door HVC (cijfers 2023). Deze hoeveelheid blijft de laatste jaren rond deze hoeveelheid hangen, de huidige wijze van inzamelen komt op het punt dat verbeteren niet meer lukt. Het milieurendement van de huidige situatie vakt dus ook af.

SCENARIO 1 - MACHINAAL SCHEIDEN PBD VOOR ALLE INWONERS

Vanuit de enquête en ook de inloopbijeenkomsten is meermalen de vraag gesteld of ons afval niet gewoon nagescheiden kan worden. Gewoon alles in één bak, heel eenvoudig en vooral gemakkelijk. Zoals al eerder beschreven is dat wettelijke niet toegestaan. Nascheiden voor PBD is wel een mogelijkheid.

Service; Het niet langer apart houden van Plastic verpakkingen, blik en drankkartons (PBD) maar samen met het restafval weggooien wordt door sommigen als eenvoudiger en makkelijker ervaren. Zeker voor hoogbouw scheelt dit een volumineuze grondstofstroom apart houden in huis, voor de laagbouw scheelt het een rolcontainer in de tuin.

De totale hoeveelheid afval wordt niet minder, de ondergrondse restafvalcontainers moeten vaker geleegd worden, er is meer transport nodig om het restafval naar HVC af te voeren.

Milieu; Het nascheiden van het restafval is momenteel alleen geschikt voor PBD; plastic verpakkingen, blik en drankkartons. GFT+e uit nascheiding is te veel vervuild door het vermengd zijn met restafval dat het niet meer verwerkt mag worden tot compost. Het kan dan alleen nog maar vergist worden voor biogas, wat niet als hergebruik gezien wordt.

Papier en textiel uit nascheiding zijn door vermengd te zijn met restafval en gft-afval in het restafval vervuild en te nat geworden om in aanmerking te komen voor hergebruik.

Glas in het restafval breekt bij het persen van het restafval in de vuilniswagens. Hierdoor is het vrijwel niet meer mogelijk om verpakkingsglas, dat bijna voor 100% herbruikbaar is, te onderscheiden van glas van servies of ovenschalen. Hergebruik van glas uit nascheiding is daarom niet mogelijk.

PBD uit nascheiding kent vanwege de vervuiling die het PDB oploopt doordat het in het restafval zit, een minder goede herbruikbaarheid. Ook is de preventie-prikkel om minder afval te genereren verdwenen als PBD niet langer gescheiden hoeft te worden. Echter, nascheiden van PBD is wel een goede aanvulling op de bronscheiding waar het gaat om hoogbouw of buurten waar bronscheiding vanwege ruimte niet mogelijk is.

SCENARIO 2 - MEER WAARDE MET SCHONE GRONDSTOFFEN.

Dit scenario richt zich op het op juiste wijze en volledig faciliteren van alle inwoners van Heemskerk zodat zij eenvoudig en makkelijk hun grondstoffen en restafval gescheiden kunnen weggooien. Hierbij is bronscheiding leidend, zodat de kwaliteit van de grondstoffen hoog is en blijft.

Service; In dit scenario wordt de hoogbouw voorzien van de mogelijkheid om hun GFT+e afval gescheiden weg te gooien in verzamelcontainers bij het wooncomplex en wordt de mogelijkheid om papier apart weg te gooien uitgebreid. Zo wordt het voor deze bewoners ook makkelijker om GFT+e en papier dichtbij huis gescheiden weg te gooien. Voor het PBD van hoogbouw geldt dat dit via nascheiding uit het restafval gehaald wordt. Zo is het niet meer nodig om deze volumineuze grondstofstroom in huis te bewaren.

De laagbouw heeft een PBD-rolcontainer aan huis of een ondergrondse PBD-container dichtbij huis, deze service is al hoog. Vanuit de bewonersparticipatie is wel naar voren gekomen dat de vierwekelijkse lediging van de rolcontainer voor PBD qua capaciteit van de rolcontainer soms te krap is.

Milieu; De huidige wijze van inzamelen biedt voor de meeste laagbouwwoningen voldoende faciliteiten om grondstoffen gescheiden weg te gooien. De bronscheiding van PBD maakt wel inzichtelijk hoeveel verpakkingsafval we weggooien, het stimuleert inwoners wel om na te denken over het voorkomen van afval.

Bij de hoogbouw ontbreekt nog de mogelijkheid voor het weggooien van GFT+e afval, met het plaatsen van speciale verzamelunits voor GFT+e afval bij de wooncomplexen wordt ook hier de basis voor het eenvoudig scheiden van grondstoffen op orde gebracht.

Voor de wijken Broekpolder en Waterakkers zien we dat in de huidige situatie hier de basis van de inzameling goed op orde is, iedereen heeft binnen korte afstand ondergrondse containers voor grondstoffen en voor restafval. Toch zien we hier dat de grondstoffen te veel vervuild zijn met restafval e.d. en dat er bovendien nog veel grondstoffen in het restafval zitten. Dit heeft een negatief effect op het milieurendement van onze inzameling. De gescheiden inzameling van grondstoffen in deze wijken blijft achter en door de hoge vervuilingsgraad worden veel grondstoffen afgekeurd en alsnog afgevoerd als restafval tegen extra kosten.

Een oplossing kan zijn op de plekken waar hier ruimte voor is, rolcontainers aan huis voor in ieder geval GFT+e en voor PBD afval uit te delen en papier en restafval via ondergrondse containers blijven inzamelen.

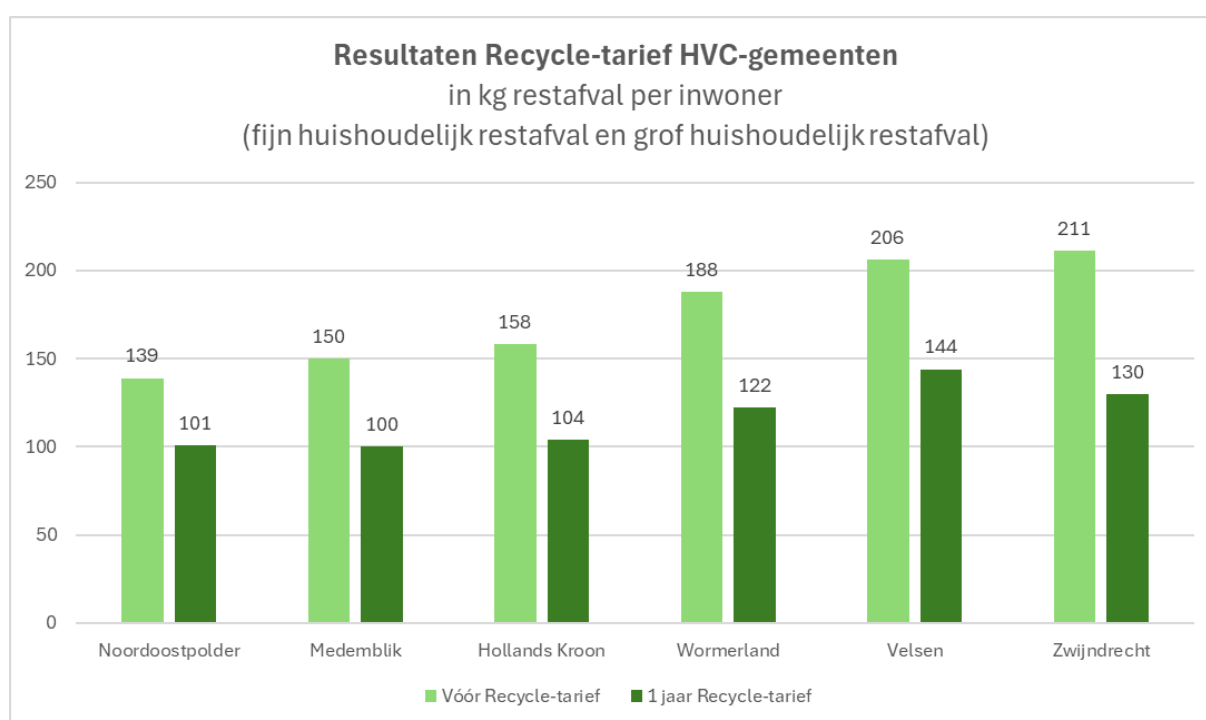
De verwachting is dat de bronscheiding beter zal gaan en daarmee tot vergelijkbare resultaten zal komen als in de andere laagbouwwijken van Heemskerk. Dit scenario zal voor Broekpolder en Waterakkers voorafgegaan worden door een bewustwordingscampagne waarmee bewoners gestimuleerd worden om hun afval en grondstoffen op de juiste wijze in de juiste container weg te gooien. Na 1 jaar monitoring kan dan de keuze voor al dan niet over naar bronscheiding aan huis gefundeerd gemaakt worden.

SCENARIO 3 - RECYCLE-TARIEF

De gemeenten met de hoogste milieuresultaten en laagste afvalbeheerkosten hebben allemaal een systeem van afvalinzameling met bronscheiding, hoge service, prijsprikkel en actieve communicatie. Door de verantwoording voor de uiteindelijke hoogte van de afvalstoffenheffing bij het huishouden zelf neer te leggen, wordt het gescheiden weggooien van grondstoffen gestimuleerd.

De financiële prikkel is in sommige gemeenten uit de regio ook al ingevoerd of juist gestopt. De gemeente Velsen heeft het recentelijk ingevoerd. De gemeente Oostzaan is een gemeente die gestopt is met de financiële prikkel, zij waren in 1993 de allereerste gemeente in Nederland die dit systeem invoerde, bewoners moesten gaan betalen voor elke kilo restafval die zij weggooiden. In 2012 is Oostzaan gestopt, vooral vanwege problemen met het wegen van het aangeboden restafval.

HVC heeft een aantal gemeenten waar de financiële prikkel, of recycle-tarief zoals HVC het noemt, is ingevoerd. In de grafiek hieronder staat weergegeven wat de resultaten zijn 1 jaar na de invoering.

Evaluatie Recycle-tarief Gemeente Velsen

In 2023 heeft de gemeente Velsen het recycle-tarief ingevoerd. Hoofdrede hiervoor was de hoeveelheid restafval te verminderen. De resultaten over 2023 laten zien dat het recycle-tarief bijdraagt aan minder restafval, minder CO₂-uitstoot en meer grondstoffen die hergebruikt worden.

Resultaten

In 2023 is er in Velsen 38% minder restafval ingezameld dan in 2022. De ingezamelde hoeveelheid GFT(E) steeg met 28% en de hoeveelheid gescheiden ingezamelde plastic, blik en drinkpakken (PBD) steeg met 37%. De hoeveelheid ingezameld glas steeg met 32% en oud papier met 7%.

Velsen had in 2022 206 kg restafval per inwoner en 62% afvalscheiding. Het gerealiseerde resultaat in 2023 is 144 kg restafval per inwoner en het percentage afvalscheiding steeg naar 71%.

Minder restafval is goed voor het milieu, betekent lagere afvalbeheerkosten en dit heeft een gunstig effect op de afvalstoffenheffing van inwoners.

Dumpingen

Velsen besteedt veel aandacht aan de aanpak van dumpingen door inzet van extra handhavers die intensief samenwerken met HVC. In de eerste helft van 2023 zijn er 16 bekeuringen uitgeschreven en veel gewaarschuwd. In tweede helft van 2023 zijn er 53 bekeuringen uitgeschreven.

Na de invoering van het recycle tarief werden in 2023 duidelijk meer meldingen gedaan over gedumpt afval dan in 2022. De hoeveelheid (tonnage) gedumpt afval is in 2023 met 18% gestegen naar 181 ton (was 153 ton in 2022)..

Service; In geval van een financiële prikkel, of Recycle-tarief zoals HVC dit noemt, is de service op de grondstoffen hoog door deze zo dicht mogelijk bij huis in te zamelen. Voor het restafval moet betaald worden, wat een ontmoedigingsbeleid is. Recycle-tarief bestaat uit een vast tariefdeel en een variabel tariefdeel. Het vaste deel dekt de vaste kosten van de afvalinzameling – inzamelen, inzamelmiddelen, verwerking grondstoffen, etc – en het variabele tarief betreft het restafval, waarbij ieder huishouden dus zelf invloed heeft op de hoogte van het variabele deel. Minder restafval betekent een lager variabel deel van de afvalstoffenheffing.

Milieu; Het inzetten van Recycle-tarief leidt tot meer grondstoffen die hergebruikt kunnen worden en tot minder restafval dat verbrand wordt. Beide aspecten hebben een positief effect op het milieurendement van ons afvalbeheer.

KOSTENDOORREKENING SCENARIO'S

Wat betekenen de hierboven beschreven scenario's voor de kosten van het afvalbeheer? In de onderstaande 2 grafieken staan de consequenties weergegeven van scenario 1, 2 en 3 ten opzichte van de huidige situatie – scenario 0.

Voor elk scenario zijn de kosten meegenomen die het invoeren van dat scenario met zich meebrengt en zijn ook de eventuele opbrengsten uit beter afval scheiden meegenomen. Er zijn steeds drie opties doorgerekend, de minste optie, de beste optie en de base-case, dit is de meest waarschijnlijke optie.

De grafieken tonen wat het nettoresultaat kan zijn als het betreffende scenario ingevoerd zou worden. De scenario's zijn doorgerekend voor wat betreft kosten voor de aanpassing dienstverlening en voor wat betreft milieurendement, dit alles ten opzichte van de huidige situatie.

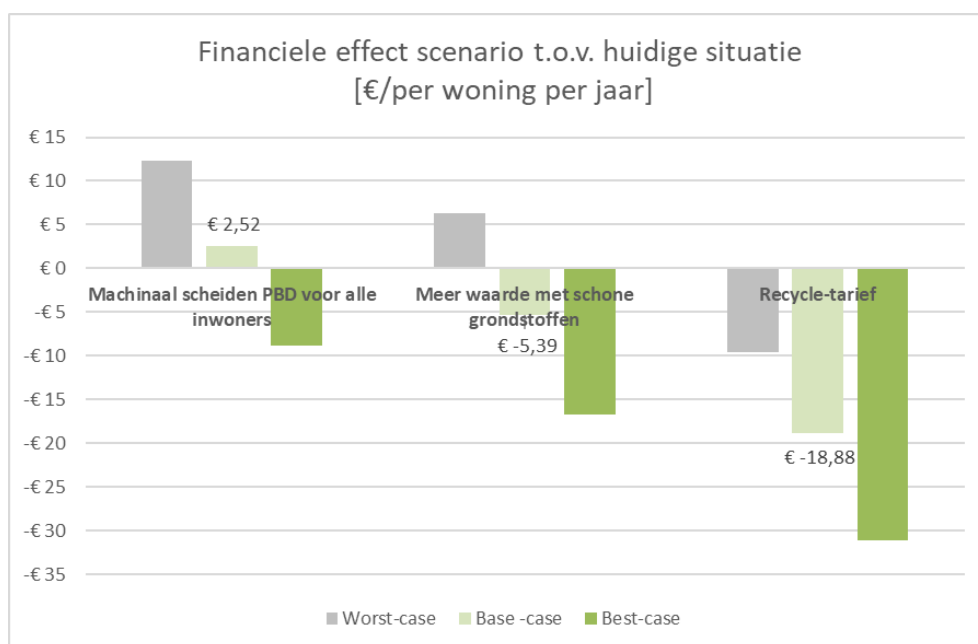
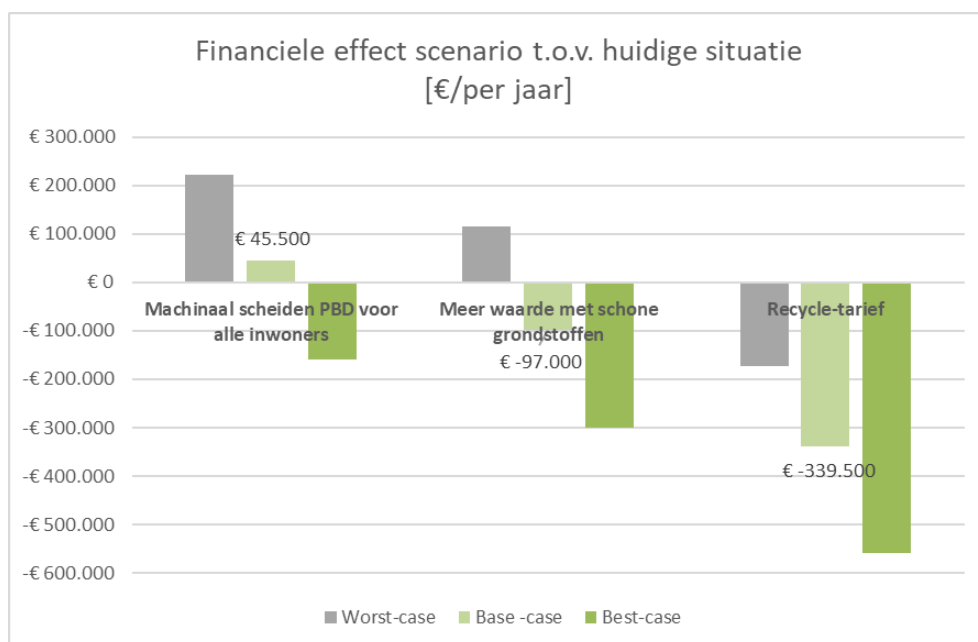
Samengevat:

In scenario 1 – Machinaal scheiden PBD voor alle inwoners – ligt de focus op gemak voor de inwoner waarbij de volumineuze grondstofstroom PBD niet langer apart gehouden hoeft te worden.

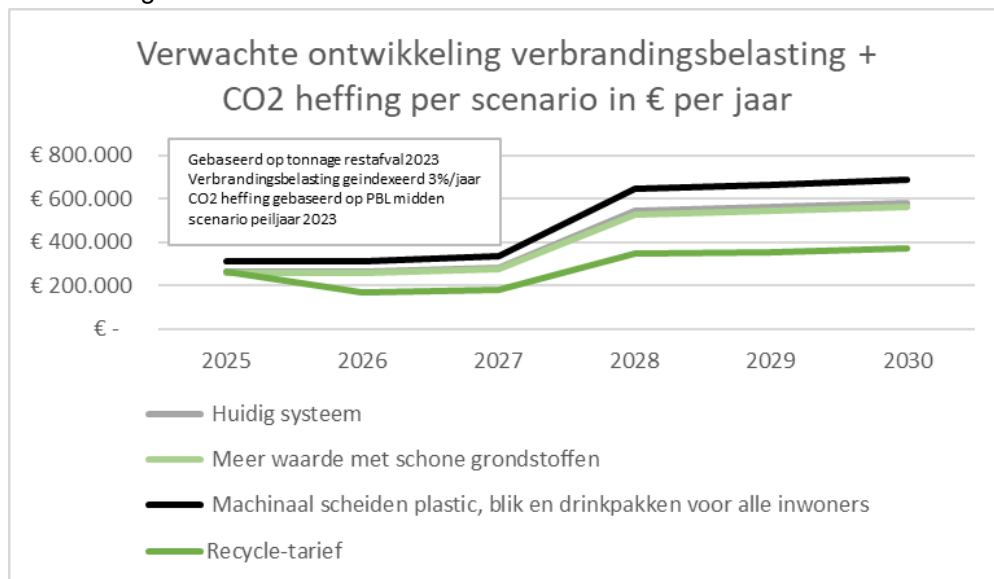
In scenario 2 – Meer waarde met schone grondstoffen – ligt de focus op het maximaal faciliteren van onze bewoners om ze te motiveren zoveel mogelijk grondstoffen op de juiste wijze apart weg te gooien. Het scheiden van grondstoffen wordt in dit scenario zo eenvoudig mogelijk gemaakt.

In scenario 3 – Recycle-tarief– ligt de focus op het minimaliseren van de hoeveelheid restafval. De financiële prikkel maakt een huishouden zelf verantwoordelijk voor de hoogte van zijn afvalstoffenheffing.

In de onderstaande grafieken is weergegeven wat de effecten van deze scenario's zijn op de afvalbeheerkosten, op jaarbasis en per huishouden. Het zijn dan de meerkosten of minderkosten ten opzichte van de huidige situatie.

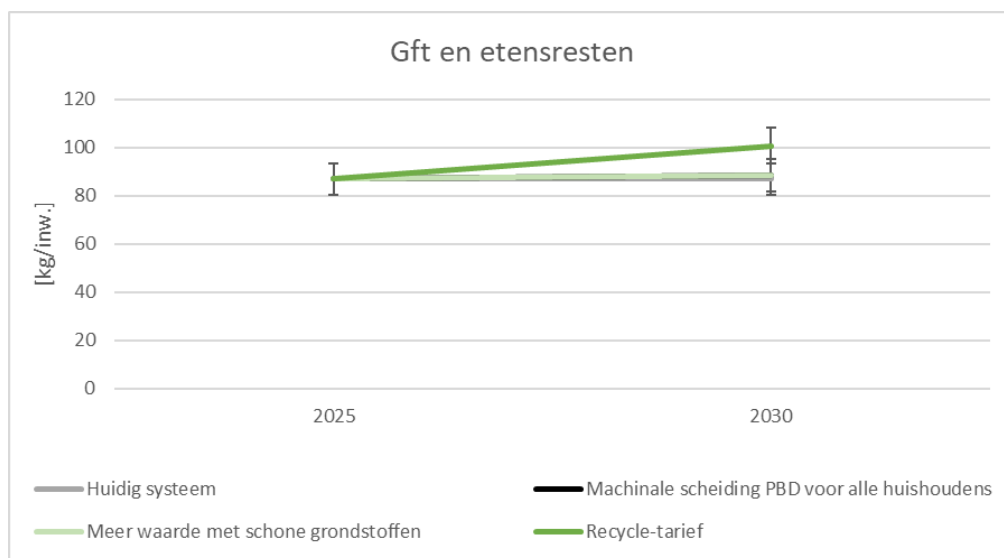
Voor de kostenontwikkeling is ook de verbrandingsbelasting op het restafval en de CO₂-heffing op de verbrandingsinstallatie van belang. In de onderstaande grafiek staat weergegeven hoe dit er de komende jaren uit zal zien en wat de mogelijke extra kosten per scenario zijn als gevolg van deze extra heffingen.

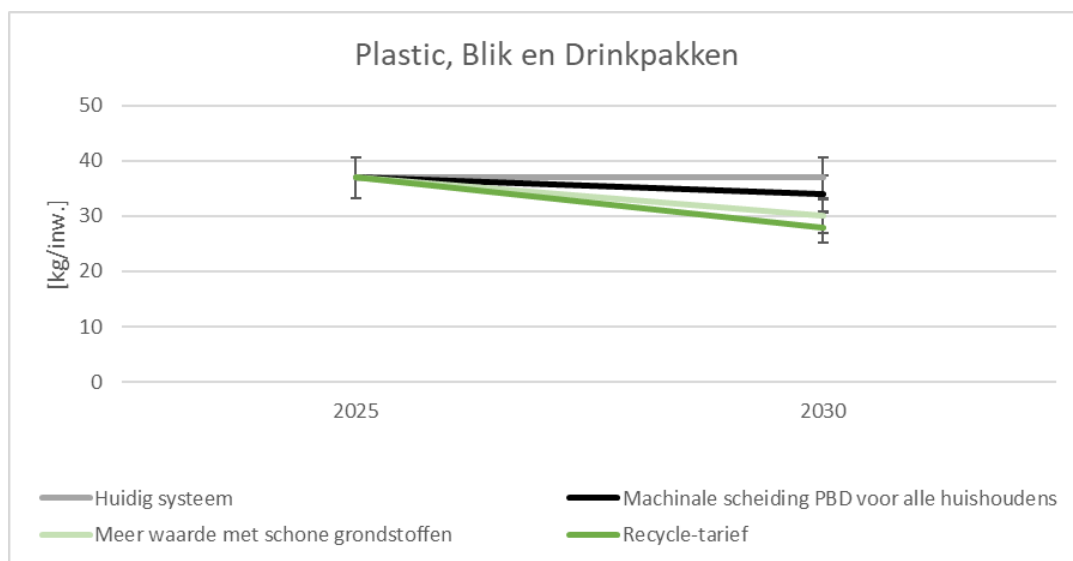
MILIEURENDEMENT SCENARIO'S

Van de drie grondstoffen die aan huis ingezameld worden en van het restafval is doorgerekend wat de vier scenario's voor het milieurendement betekenen, oftewel wat is het effect van de scenario's op het aantal kilo's grondstoffen en restafval per inwoner per jaar.

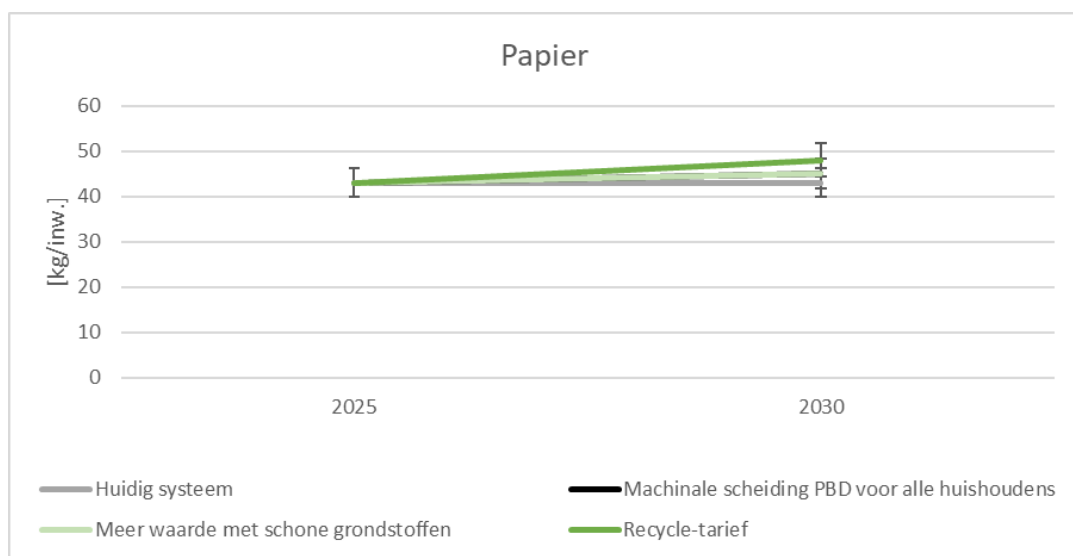
In de onderstaande grafieken is dit weergegeven. Voor de scenario's 'Meer waarde met schone grondstoffen' en 'Machinaal scheiden PBD voor alle huishoudens' geldt dat hier de rendementen voor gft en papier vrijwel gelijk zijn, hierdoor is de zwarte lijn in de grafieken niet zichtbaar.

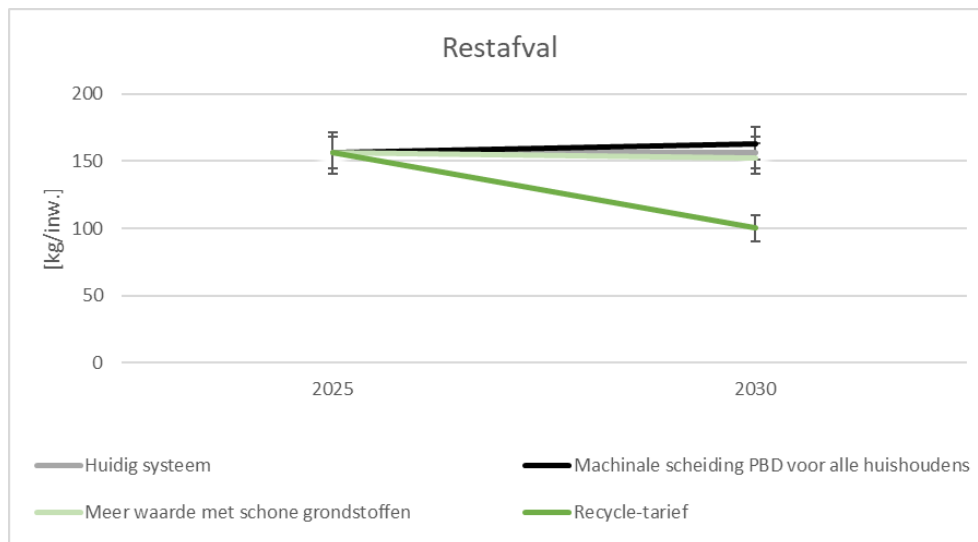
GFT+e is en blijft een lastige grondstofstroom. De hoeveelheid GFT+e in het restafval is al jarenlang rond de 30-40%. Bewoners vinden het gescheiden weggooien van GFT+e lastig omdat ze dit vies vinden en bang zijn voor overlast van stank en maden. Hierdoor verdwijnt nog steeds erg veel GFT+e in het restafval. De gescheiden hoeveelheid GFT+e stijgt alleen bij het scenario met de financiële prikkel.

De hoeveelheid PBD daalt in alle vier de scenario's vanwege de directe samenhang met de afname van het restafval en omdat rekening is gehouden met het afkeurniveau van het PBD. PBD wordt afgekeurd als er te veel onjuiste afvalstoffen bij zitten. Daarnaast is er ook nog het aandachtspunt van de kwaliteit van het PBD. Als de kwaliteit niet goed is, dan is de herbruikbaarheid van het PBD laag.

Door de digitalisering ontstaat er minder oud papier en meer karton. Karton heeft meer volume maar is minder zwaar in gewicht. De totale hoeveelheid oud papier en karton is de laatste jaren stabiel. Alle scenario's laten een beperkte stijging van het oud papier en karton zien.

Onze doelstelling voor 2030 is maximaal 100 kg restafval (fijn en grof restafval) per inwoner per jaar. Door het scenario Meer Waarde met Schone grondstoffen daalt de hoeveelheid restafval enigszins, een daadwerkelijke daling naar 100 kg per inwoner in 2030 wordt ingezet door het toepassen van de financiële prikkel op restafval.

VERGELIJKING 4 SCENARIO'S EN FLANKEREND BELEID

Voor de vergelijking van de vier genoemde en doorgerkende scenario's worden de kaders Service, Milieu en Kosten gebruikt, in combinatie met de bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen uit dit grondstoffenplan.

SCENARIO 0; HANDHAVEN HUIDIGE WIJZE

Service: geen verhoging of verlaging van het serviceniveau.

Milieu: De gescheiden inzameling van PBD, papier en GFT+e blijft op hetzelfde niveau als nu, dus 64% scheidingspercentage. Het restafval blijft boven de 150 kg/inwoner per jaar liggen.

Kosten: Voor de doorrekening zijn de kosten van het huidige systeem als nulmeting gebruikt om de vergelijking met de andere scenario's te maken. Hier wordt wel de kanttekening gemaakt dat door de overheid een ontmoedigingsbeleid op het verbranden van restafval gevoerd wordt.

Verbrandingsbelasting en ook de CO₂-heffing maakt het verbranden van restafval extra duur. Deze extra heffingen maken dat de kosten van de huidige situatie in de toekomst zullen gaan stijgen.

SCENARIO 1: MACHINAAL SCHEIDEN PBD VOOR ALLE INWONERS

Service: De service in dit scenario is hoger, al het PBD mag met het restafval in één container, het scheelt een container in de tuin.

Milieu; Het milieurendement is lager, bewoners worden minder geprikkeld om beter grondstoffen te scheiden, waardoor minder bronscheiding plaatsvindt op andere grondstofstromen.

Kosten: De kosten stijgen in dit scenario ten opzichte van het huidige systeem. Dit scenario scoort ook het slechtste waar het gaat om de kosten van de verbrandingsbelasting en CO₂-heffing.

SCENARIO 2: MEER WAARDE MET SCHONE GRONDSTOFFEN

Service: hogere service op de grondstoffen door uitbreiding van de faciliteiten.

Milieu: De gescheiden inzameling van grondstoffen zal een hele lichte stijging laten zien, de focus ligt in dit scenario vooral op het verzamelen van schone grondstoffen waardoor het hergebruikpercentage zal verbeteren. De hoeveelheid restafval zal iets dalen, maar blijft boven de 100 kg/inwoner per jaar liggen.

Kosten: Door in te zetten op schone grondstoffen, daalt de afkeur van de grondstoffen en dat scheelt in de kosten. Het restafval daalt in dit scenario te weinig waardoor de heffingen vanuit de overheid op het verbranden van restafval toch tot hogere kosten leidt.

SCENARIO 3: RECYCLE-TARIEF

Het mogelijke toekomstscenario van bewoners zelf verantwoordelijk maken voor de kosten van hun restafval is het Recycle-tarief scenario. Bewoners betalen dan een vast tarief en een variabel tarief. Het gescheiden weggooien van grondstoffen blijft gratis, het weggooien van restafval krijgt een tarief per keer dat de rolcontainer aan de weg gezet wordt of als er een vuilniszak in de ondergrondse restafvalcontainer gegooid wordt. Bewoners bepalen in dit scenario dus zelf hoe hoog het variabele deel van de afvalstoffenheffing wordt.

Service: Dezelfde service, de bewoners kunnen nog steeds onbeperkt restafval weggooien, hier zit echter een tarief per bak of zak aan verbonden.

Milieu: Het milieurendement is hoger, om het restafval te beperken worden de grondstoffen beter uit het restafval gescheiden. De hoeveelheid restafval daalt in dit scenario naar de gewenste 100 kg/inwoner per jaar.

Kosten: De kosten zijn lager in dit scenario. De hoeveelheid duur restafval neemt flink af, de grondstoffen nemen toe. Dit beïnvloedt de kosten in positieve zin.

SAMENVATTING VERGELIJKING 4 SCENARIO'S

Op basis van de doorrekeningen en de bijdragen van de verschillende scenario's aan de doelstellingen die we als gemeente willen behalen, kan gesteld worden dat twee scenario's hier – grotendeels – aan voldoen.

Scenario 0 en scenario 1 voldoen niet. De huidige situatie voortzetten zorgt voor meer kosten maar behaalt niet het gewenste milieurendement. Scenario 1, machinaal scheiden PBD voor alle inwoners, heeft de hoogste kostenstijging in de doorrekening en het milieurendement blijft ook achter. Hierbij komt ook nog het feit dat dit scenario niet bijdraagt aan de bewustwording rondom afval en grondstoffen. Omdat ook preventie voor ons als gemeente belangrijk is, is het noodzakelijk dat de bewustwording in het kader van 'grondstoffen heb je, afval maak je' hoog blijft.

Scenario 2 en 3 dragen het meeste bij aan onze route naar de circulaire economie in 2050. Hierbij is een volgordelijkheid het beste. Wanneer de inzet op meer waarde uit schone stromen leidt tot het best case kostenscenario, moet een herberekening van het scenario voor het Recycle-tarief plaatsvinden zodat met de informatie van dat moment opnieuw bepaald kan worden of de stap naar het Recycle-tarief nodig is.

Aanvulling op scenario 3

Recycle-tarief kent een belangrijk nadeel. Het is net als het huidige systeem van de afvalstoffenheffing, dwingend voor alle inwoners. Dit kan bij inwoners weerstand oproepen. HVC heeft hiervoor mogelijk een oplossing ontwikkeld: 'recycle-keuze'.

Bij recycle-keuze verdwijnt de gedwongen prijsprikkel voor alle inwoners; keuzevrijheid staat centraal. Bewoners kiezen zelf welk service-, en prijsniveau het beste aansluit op hun persoonlijke situatie. Dit is een noviteit waarvan onderzoek uitwijst dat inwoners hier warm voor lopen. Het is een nieuwe optie tussen de huidige situatie en recycle-tarief in. Deze dienst is echter nog nergens ingevoerd en wordt momenteel onderzocht op maak/haalbaarheid. HVC is bereid om deze dienst samen met Heemskerk, in coproductie, verder uit te werken. Mocht daarbij blijken dat het niet haalbaar is, dan heeft Heemskerk de mogelijkheid om scenario 2 uit te rollen of alsnog scenario 3 recycle-tarief.

De verschillen staan in onderstaand overzicht kort samengevat.

Gemeentelijke Afvalstoffenheffing		
Huidige systeem afvalstoffenheffing	Recycle-keuze	Recycle-tarief
Geldt voor iedereen	Geldt voor huishouden dat ervoor kiest. <i>Overige huishoudens behouden huidig systeem afvalstoffenheffing</i>	Geldt voor iedereen
Onderscheid 1- en meerpersoonshuishouden in afvalstoffenheffing	Onderscheid 1- en meerpersoonshuishouden in afvalstoffenheffing	Vast en variabel deel van afvalstoffenheffing

Mocht het invoeren van een financiële prikkel op termijn wenselijk zijn, dan kan de optie voor recycle-keuze ingezet worden als mogelijke tussenoplossing omdat het de weerstand tegen het betalen voor restafval wegneemt.

FLANKEREND BELEID

Naast de hoofdactiviteit 'inzameling grondstoffen en restafval' is er een aantal zaken die de aanpak naar meer grondstoffen en minder restafval ondersteunen, het flankerend beleid. Een aantal mogelijkheden staat hieronder uitgewerkt.

Afvalcoaches en Handhaving

In het kader van het gebruik van onze inzamelmiddelen en de belasting ervan op onze buitenruimte, komt uit de bewonersenquête een duidelijk signaal dat we als gemeente wel wat strenger mogen optreden bij overlast door bijplaatsing of dumping.

Dit betekent wat voor de capaciteitsvraag aan team Handhaving. In andere gemeenten wordt de combinatie gemaakt met de afvalcoach. In Heemskerk maken we gebruik van de afvalcoaches van HVC. Zij hebben geen bevoegdheden op het gebied van afvalhandhaving. Het is wel een mogelijkheid die onderzocht kan worden. Dit zou ook in combinatie met Beverwijk vorm gegeven kunnen worden, waarbij 2 afvalcoaches ook een handhavende bevoegdheid krijgen voor afvalovertreedingen. Zij kunnen dan niet alleen informatief richting onze inwoners aan de slag maar kunnen ook, indien de situatie daar aanleiding toe geeft, handhavend optreden.

Grofvuil inzameling

Grof huishoudelijk afval is afval dat niet in de ondergrondse container of grijze rolcontainer past. Inwoners kunnen hun grof afval wegbrengen naar het afvalbrengstation in Beverwijk of in Velsen. Of zij kunnen het op afspraak bij huis laten ophalen.

Grof afval dat op het afvalbrengstation gebracht wordt, wordt gescheiden in diverse stromen die hergebruikt kunnen worden. Wanneer grof afval opgehaald wordt aan huis, dan gaat het ongesorteerd in de vuilniswagen en wordt het voor het grootste deel als brandbaar grof afval afgevoerd. Door het ophalen onaantrekkelijk te maken, bijvoorbeeld door de wachttijd om iets aan huis te komen halen twee weken te laten zijn of door een bedrag te laten betalen voor ophalen, wordt grof vuil vaker naar het afvalbrengstation gebracht. Dit is beter voor het hergebruik en scheelt in verwerkingskosten.

Multi mini bakken

Als pilot zijn er 3 multi mini bakken in Heemskerk geplaatst in 2024. Deze bakken zijn speciaal voor batterijen, kleine elektrische apparaten, toners van printers en gebruikt frituurvet. Tijdens de bewonersparticipatie werd duidelijk dat deze bakken gewaardeerd worden en dat uitbreiding van het aantal locaties wenselijk is. Het zijn vooral deze kleine grondstofstromen die uit praktische overwegingen in het restafval terecht komen. De multi mini bakken voorkomen dit.

GRIP wagen

De GRIP wagen, de GRondstoffenInzamelPunt wagen, is een variatie op de KCA wagen van vroeger. Bij de GRIP wagen kunnen diverse kleine grondstoffen ingeleverd worden, zo lang het maar in een boodschappentas past. Het gaat dan om KCA, kleine apparaten, klein huisraad, etc. De GRIP wagen staat op gezette tijden op vaste plekken in de gemeente.

Maatwerk medisch afval

Voor bewoners met extra veel restafval vanwege een medische reden, kan maatwerk geleverd worden indien dit noodzakelijk is. Bijvoorbeeld als de afstand tot de ondergrondse restafvalcontainer door de medische situatie niet te belopen is. Per melding zal bepaald worden wat de beste oplossing is.

Luierinzameling

Een veel gehoorde vraag in de participatie was die van het apart weggooien van luiers. Enerzijds om de hoeveelheid restafval thuis te verminderen, anderzijds omdat het in huis bewaren van luiers geen pretje is. In enkele gemeenten in de regio staan speciale luiercontainers, voor babyluiers en ook voor incontinentieluiers. Het gaat dan vooral om gemeenten met recycle-tarief.

Voor nu betekent dit dat als in Heemskerk luiers in een aparte container weggegooid kunnen worden, deze ingezamelde luiers na inzameling weer bij het restafval gaan. Behalve dat het apart inzamelen van luiers tot extra kosten leidt, voedt het de opvatting dat het weer op één hoop komt. Voor nu is het apart inzamelen van luiers dus nog geen realistische optie. Waar van toepassing wordt voor inwoners met erg veel luiers- of incontinentie-afval gekeken naar maatwerk.

Elk jaar in de eerste twee weken van januari worden kerstbomen opgehaald. Om te voorkomen dat dit blijft liggen of dat kerstbomen gebruikt worden voor een vreugdevuur, is een structureel ingerichte inzameling van kerstbomen een goede oplossing. Zo worden de kerstbomen snel opgehaald en verwerkt tot bio-bandstof en compost.

Zowel in de bewonersenquêtes als tijdens de participatie is communicatie veelvuldig benoemd. Bewoners willen graag meer geïnformeerd worden over hoe zij grondstoffen apart weg moeten gooien, wat er wel en niet bij mag en waarom de gemeente zo hamert op schone grondstofstromen.

De afval app van HVC werd als prettig communicatiemiddel genoemd. Met de HVC-app kunnen de inwoners hun ophaaldagen van de verschillende rolcontainers zien of waar de afvalbrengstations te vinden zijn. In de app is ook veel informatie te vinden over waarom scheiden van alle afvalsoorten nodig is en kunnen bewoners producten scannen om op te zoeken waar ze weggegooid moeten worden. De afvalkalender is ook digitaal beschikbaar via de website van de gemeente.

CONCLUSIE EN ADVIES

Conclusie

Uit het voorgaande kan de conclusie getrokken worden dat voor de ambitie die Heemskerk heeft voor een circulaire economie in 2050 en om grip te houden op de afvalbeheerkosten, de scenario's 2 en 3 op het vlak van afval- en grondstoffenbeheer, hier de beste invulling aan geven.

Het streven is om ons afval- en grondstoffenbeheer zo duurzaam mogelijk uit te voeren. Dit houdt in maximaliseren van de hoeveelheid gescheiden ingezamelde schone grondstoffen, minimaliseren van de hoeveelheid te verbranden restafval en grip houden op de afvalbeheerkosten.

Scenario 3 geeft hier het beste antwoord op, met lagere kosten en een lagere hoeveelheid restafval. Dit scenario werkt echter alleen goed als de basisvoorzieningen voor alle huishoudens goed op orde zijn zodat zij hun afval en grondstoffen eenvoudig en op de juiste manier weg kunnen gooien.

Heemskerk bevindt zich op dit moment nog niet in die situatie, daarom is scenario 2 ook van belang, aangezien dit scenario zich richt op het op orde brengen van de basisvoorzieningen voor iedereen.

Evaluatie

Na besluitvorming is tijdens de uitvoering een evaluatie van belang. Het streven is om zoveel mogelijk grondstoffen van voldoende kwaliteit gescheiden aan te kunnen bieden voor recycling en om de hoeveelheid restafval zo laag mogelijk te laten zijn.

Als in de uitvoering van het grondstoffenplan met de invoering van scenario 2 begonnen wordt, dan moet op een bepaald moment duidelijk worden wat met dit scenario bereikt is. Dit evaluatiemoment wordt gepland in het laatste kwartaal van 2026. Bij deze evaluatie moet duidelijk worden of de doelstellingen op het gebied van milieu (gewenste kwaliteit en hoeveelheid grondstoffen en gewenste vermindering van hoeveelheid restafval) en financiële doelstelling behaald zijn. Op basis hiervan kan dan bepaald worden of en zo ja waar moet worden bijgestuurd. Bij achterblijvende resultaten kan dan scenario 3 worden ingevoerd.

Als in de uitvoering van het grondstoffenplan gekozen wordt voor scenario 3 dan moet alsnog eerst de basis op orde gebracht worden. Dit is scenario 2. Ook in deze route is een evaluatiemoment voorzien in het laatste kwartaal van 2026. Bij deze evaluatie moet duidelijk worden of de doelstellingen op gebied van milieu (gewenste kwaliteit en hoeveelheid grondstoffen en gewenste vermindering van hoeveelheid restafval) en financiële doelstelling behaald zijn. Op basis hiervan kan dan bepaald worden of Heemskerk klaar is voor de start van scenario 3.

Advies

Het advies is om scenario 2 uit te voeren en na een periode van 2 jaar een evaluatie van de resultaten uit te voeren zodat duidelijk wordt wat de resultaten van dit scenario zijn. Mocht duidelijk worden uit de evaluatie dat de doelstellingen van het grondstoffenplan niet behaald zijn, dan kan besloten worden om scenario 3, het Recycle-tarief, in te voeren. Dit scenario geeft zoals eerder beschreven de grootste kans om de milieudoelstellingen te realiseren en grip te houden op de afvalbeheerkosten.

Aanvullend op de scenario's is ondersteunend (flankerend) beleid nodig. Een deel ervan is cruciaal (communicatie, afvalcoaches, handhaving, inzameling grof huishoudelijk afval) voor het behalen van de beschreven doelen en ondersteuning van bepaalde groepen inwoners (kwijschelding). Overige beschreven beleidsonderdelen zijn meer een 'vrije' keuze.

UITVOERING

In het voorliggende Grondstoffenplan Heemskerk 2024-2030 staat een mogelijke route voor de ontwikkeling van het grondstoffenbeheer en het flankerende beleid. De raad gaat zich hierover uitspreken.

Na vaststelling in de raad wordt een projectteam geformeerd en een uitvoeringsplan opgesteld. De gemeentelijke projectleider zal nauw samenwerken met de projectleider van HVC. Op die manier wordt optimaal gebruik gemaakt van elkaars kennis en kunde.

Voor meer waarde uit schone stromen zijn mogelijk nieuw te plaatsen ondergrondse containers nodig. hiervoor worden locatietekeningen gemaakt waar het nodige grondonderzoek (kabels en leidingen en eventuele vervuiling) aan vooraf is gegaan. Voor de vaststelling wordt een openbare procedure doorlopen waar belanghebbenden inspraak op hebben. Hier zullen inspraakmomenten voor worden georganiseerd.

Bij het uitvoeringsplan wordt ook een communicatieplan opgesteld. Ook hier werken communicatiemedewerkers van de gemeente en HVC nauw samen. Het communicatieplan is breder dan alleen nieuwe of aangepaste containerlocaties. We zetten in het communicatieplan ook vol in op preventie en praktische informatie over hoe grondstoffen op de juiste manier weggegooid kunnen worden, zodat ons streven naar schone grondstofstromen voor maximaal hergebruik vormgegeven wordt.

De uitvoering van het plan kent minimaal een doorlooptijd van één jaar met een half jaar nazorg. Afhankelijk van de keuze die gemaakt wordt, kan de uitvoering meer of minder tijd in beslag nemen.

de route van afval naar grondstof.

met VANG-resultaat.

